EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.9.24.
COM(2024) 415 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az (EU) 2017/821 rendelet (a konfliktusövezetből származó ásványokról szóló rendelet) működésének és hatékonyságának felülvizsgálata az (EU) 2017/821 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése értelmében

I. BEVEZETÉS

E jelentés célja, hogy ismertesse az Európai Bizottságnak (a továbbiakban: a Bizottság) *a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ón, tantál, volfrám, ezek ércei és arany uniós importőrei körében a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó kötelezettségek megállapításáról szóló, 2017. május 17-i (EU) 2017/821 európai parlamenti és tanácsi rendelet*[1] (a továbbiakban: a rendelet) működésének és hatékonyságának első felülvizsgálatára vonatkozó megállapításait. A rendelet 2017. június 8-án lépett hatályba. A rendelet kellő gondosságra vonatkozó működési követelményei 2021. január 1-jétől alkalmazandók az ón, a tantál, a volfrám és az arany (Tin, Tungsten, Tantalum and Gold – 3TG) uniós importőreire. A rendelet konkrétan a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncok tekintetében olyan uniós rendszert hoz létre, amely korlátozza a fegyveres csoportok és biztonsági erők lehetőségeit arra, hogy részesüljenek a 3TG kereskedelméből származó előnyökből azáltal, hogy megakadályozza az ilyen fegyveres csoportok és biztonsági erők finanszírozását az erőforrásokban gazdag területeken, és elkerüli a kapcsolódó súlyos emberi jogi visszaéléseket. Az uniós importőrök kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségei összhangban vannak a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelősségteljes ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD-útmutatással (a továbbiakban: a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás), és integrálják a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatásban meghatározott, a kockázatalapú átvilágítást szolgáló ötlépcsős keretet[2]. A rendelet célja, hogy átláthatóságot és bizonyosságot teremtsen a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből beszerzést folytató uniós 3TG-importőrök, kohók és finomítók ellátási gyakorlata tekintetében. A tagállamok illetékes hatóságai felelősek a rendelet egységes végrehajtásáért és az uniós importőrökre vonatkozó utólagos megfelelőség-ellenőrzések elvégzéséért.

A 17. cikk (2) bekezdése értelmében a Bizottság 2023-ig, majd azt követően háromévente felülvizsgálja a rendelet működését és hatékonyságát. A felülvizsgálat konkrétan

> *„figyelembe veszi az **e rendelet helyben érzékelhető hatását**, beleértve az e rendelet hatálya alá eső, konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelősségteljes beszerzésének előmozdítására és költségeire, továbbá **az e rendelet által az uniós gazdasági szereplőkre**, többek között a kkv-kra gyakorolt hatást, valamint figyelembe veszi a 2014. március 5-i közös közleményben vázolt **kísérő intézkedéseket**. A Bizottság a **felülvizsgálatról szóló jelentést** megvitatja az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal. Ez a felülvizsgálat magában foglalja azon uniós downstream gazdasági szereplők arányának független felmérését, akiknek vagy amelyeknek ellátási láncában szerepel ón, tantál, volfrám vagy arany, és akik a kellő gondosság elvének megfelelő rendszert működtetnek. A felülvizsgálat értékeli **ezeknek a kellő gondosság elvének megfelelő rendszereknek a megfelelőségét és végrehajtását**, valamint az uniós rendszernek a helyben érzékelhető hatását, illetve annak **szükségességét, hogy további kötelező jellegű intézkedések** szülessenek annak*

[1] HL L 130., 2017.5.19., 1. o.

[2] OECD (2016), Az OECD útmutatása a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelősségteljes ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról: Harmadik kiadás, OECD Publishing, Párizs. http://dx.doi.org/10.1787/9789264252479-en.

biztosításához, hogy a teljes uniós piac elegendő áttételes hatást gyakoroljon a felelősségteljes globális ásványellátási láncra"

A 17. cikkben kifejezetten meghatározott követelményeken túl a Bizottság a rendelet alkalmazási köréhez és hatályához kapcsolódó olyan további elemeket is azonosított és megvizsgált, amelyek hatással lehetnek a rendelet működésére és hatékonyságára. Ez a jelentés választ ad a Bizottságnak a rendelet felülvizsgálatára vonatkozó követelményére. Összefoglalja a felülvizsgálati tanulmány megállapításait, és kiemeli azokat a kulcsfontosságú területeket, amelyeket a Bizottság a soron következő felülvizsgálatokkal összefüggésben folyamatosan támogathat, és potenciálisan tovább értékelhet.

II. AZ ELSŐ FELÜLVIZSGÁLAT – ALKALMAZÁSI KÖR ÉS MÓDSZERTAN

Ez a jelentés több dimenzióban elemzi a rendelet hatékonyságát és működését: 1) A termelő országokra[3] gyakorolt hatás, különösen a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok kitermelésével, kezelésével és kivitelével összefüggésben esetlegesen felmerülő jelentős káros hatások kockázatának mérséklésére, 2) az uniós gazdasági szereplőkre, többek között a kis- és középvállalkozásokra (kkv-kra) gyakorolt hatás, 3) a kísérő intézkedések értékelése, például a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó rendszerek elismerése, valamint a Bizottság által a rendelet 14. cikkének (2) bekezdése alapján kért, a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek tájékoztató jellegű és nem kimerítő jellegű jegyzékének (a továbbiakban: a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzéke)[4] hatása, valamint 4) további megfontolások, többek között a rendelet tárgyi hatályával kapcsolatban, a behozatali mennyiségi küszöbértékek szerepe és a nyersanyag-kitermelő ágazatra vonatkozó egyéb jogalkotási kezdeményezésekkel való összefüggések.

Ezt a jelentést egy külső tanulmány, a tagállamok illetékes hatóságai által a rendelet végrehajtásáról szóló éves jelentéseken[5] keresztül szolgáltatott információk, valamint az érdekelt felek széles körével folytatott bizottsági konzultációk támasztották alá. A külső tanulmány megállapításai vegyes módszereken alapulnak, amelyek széles körű szakirodalmi áttekintést, másodlagos adatok elemzését, terepkutatást[6], másodelemzést, valamint az érintett érdekelt felekkel – többek között a tagállamok illetékes hatóságaival, az európai upstream és downstream gazdasági szereplőkkel, a kellő gondosságra vonatkozó rendszerek tulajdonosaival, bányászokkal, helyi kereskedőkkel, a civil társadalommal és más érdekelt felekkel – folytatott interjúkat és munkaértekezleteket foglalnak magukban. A jelentés a 2023 első feléig tartó időszakra vonatkozó kutatásokon alapul.

[3] A „termelő országok" alatt azokat az országokat értjük, amelyekben a 3TG ásványi anyagok és ércek kitermelésére sor kerül.
[4] A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek külső szakértők által rendelkezésre bocsátott jegyzéke és az e jegyzékhez külön erre a célra létrehozott weboldalon megadott információk nem képezik az Európai Bizottság vagy az EU hivatalos véleményét arról, hogy egy adott régió vagy terület az (EU) 2017/821 rendelet 2. cikkének f) pontja értelmében a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségnek minősül-e.
[5] A rendelet 17. cikkének (1) bekezdése.
[6] Helyszíni esettanulmányokat Kolumbiában és a Kongói Demokratikus Köztársaságban (KDK) végeztek. Mindkét ország szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében, és kulcsszereplők a 3TG piacán, mivel – különböző mértékben – az egyes ásványok/fémek aktív előállítói.

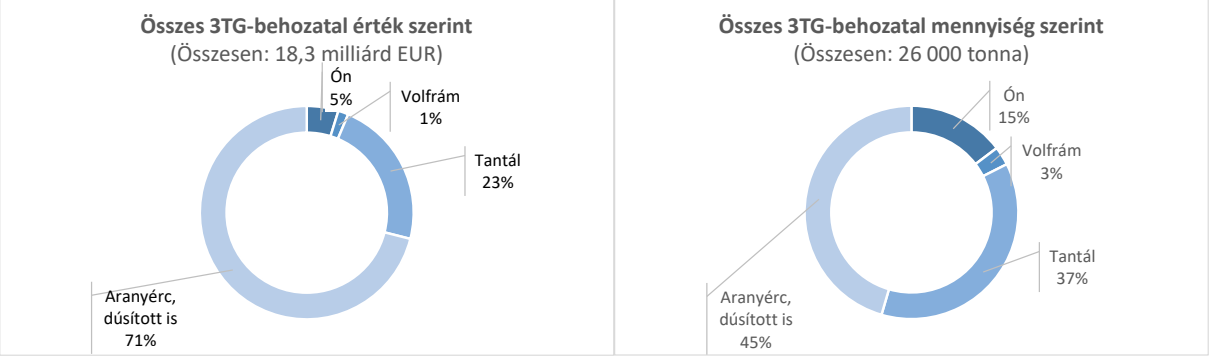
III. A RENDELET MŰKÖDÉSÉNEK ÉS HATÉKONYSÁGÁNAK FELÜLVIZSGÁLATA

1. Helyszíni hatások a 3TG-t előállító országokban

2023-ban az EU 18,3 milliárd EUR értékben importált 3TG-t (a rendelet 1. mellékletében meghatározottak szerint, azaz mind a fémeket, mind az azokat tartalmazó ásványokat). A behozatal nagy részét érték tekintetében az aranyérc (a dúsított aranyércet is ideértve) (71 %) tette ki, amelyet a tantál (23 %), az ón (5 %) és a volfrám (1 %) követett.

A teljes behozatal mennyisége 26 000 tonnát tett ki, amelynek 45 %-a aranyérc (dúsított is), 37 %-a tantál, 15 %-a ón és 3 %-a volfrám volt (beleértve az e fémeket tartalmazó ásványokat is).

1. ábra. – Az EU27-tagállamok 3TG-behozatala 2023-ban

Forrás: ESTAT Comext
Megjegyzés: a rendelet 1. melléklete szerinti nyolcjegyű KN-kódok alapján

Amint az az alábbi 1. táblázatban látható, a közvetlen 3TG-behozatalnak csak marginális része származik a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében szereplő területekkel rendelkező országokból.

1. táblázat – Az EU 3TG-behozatalának eredete 2023-ban

Tétel neve	Teljes uniós behozatal (1 000 EUR-ban)	Behozatal a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből (1 000 EUR-ban)	Közvetlen behozatal a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből (%)	A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében szereplő régiókkal rendelkező országok	A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében nem szereplő öt legfontosabb származási ország
Ón	875 963	12 808	1,46 %	India, Kongói Demokratikus Köztársaság, Törökország, Afganisztán, Venezuela, Pakisztán, Ukrajna, Zimbabwe, Nigéria, Fülöp-szigetek, Egyiptom, Kolumbia, Burundi	Svájc, Dél-Afrika, Egyesült Királyság, Ecuador, Kanada

Volfrám	282 892	2 929	1,04 %	India, Törökország, Fülöp-szigetek, Egyiptom, Ukrajna, Pakisztán	Dél-Korea, Japán, Kína, USA, Dél-Afrika
Tantál	4 136 535	1 616	0,04 %	Venezuela, India, Ukrajna, Törökország, Fülöp-szigetek, Kolumbia, Nigéria, Mozambik	Indonézia, Brazília, Kína, Peru, Bolívia
Aranyérc, dúsított is	12 992 874	628 175	4,83 %	India, Kongói Demokratikus Köztársaság, Törökország, Afganisztán, Venezuela, Pakisztán, Ukrajna, Zimbabwe, Nigéria, Fülöp-szigetek, Egyiptom, Kolumbia, Burundi	Kína, USA, Vietnam, Dél-Korea, Kanada

Forrás: ESTAT Comext
Megjegyzés: a rendelet 1. melléklete szerinti nyolcjegyű KN-kódok alapján

A rendeletnek a 3TG-t előállító országokban – különös tekintettel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekre – kifejtett helyszíni hatásainak felülvizsgálatához a Kongói Demokratikus Köztársaságot (KDK, Kinshasa és Kindu régió) és Kolumbiát (Bogotá és Medellín régió) választották ki helyszíni és átfogó értékelés céljából. A két országra azért esett a választás, hogy egyensúlyt teremtsenek a relevancia, a megvalósíthatóság és a földrajzi eloszlás között, egyúttal biztosítsák a rendelet hatálya alá tartozó mind a négy ásvány/fém lefedettségét.

A külső tanulmány emellett másodelemzés keretében megvizsgálta a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében szereplő, Afrikában, Latin-Amerikában és Ázsiában, közelebbről Burkina Fasóban, Burundiban, Nigériában, Dél-Szudánban, Venezuelában, Indiában és Mianmarban található térségekben kifejtett hatásokat. Végezetül a fontos 3TG tranzitországok – nevezetesen Ruanda és az Egyesült Arab Emírségek – ugyancsak részét képezték a dokumentumalapú értékelésnek azzal a céllal, hogy holisztikusabb képet adjanak a rendelet globális hatásairól.

Az adott országok részletes és dokumentumalapú értékelés céljából történő kiválasztása nem olyan országokkal való összehasonlítás eredménye, amelyek konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségei is szerepelnek a jegyzékben.

a. Terepkutatás a **KDK**-ban

A KDK központi szerepet játszik a „konfliktusövezetből származó ásványok” tekintetében a koncepció több mint két évtizeddel ezelőtti megjelenése óta a 3TG nagy tartalékainak, valamint a 3TG ellátási láncaiban a fegyveres konfliktusokhoz és a kapcsolódó súlyos emberi jogi visszaélésekre vonatkozó, jól dokumentált kockázatoknak tulajdoníthatóan. A teljes KDK szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében[7]. A kézműves és kisüzemi bányászat (ASM) elterjedtsége kulcsfontosságú kihívásokat támaszt,

[7]Vö. a III. szakasz 3b. pontjával.

mivel a szövetkezetek gyakran rosszul formáltak, és a kényszermunka, a fegyveres csoportok általi kizsákmányolás, (vesztegetés, pénzmosás) és az ásványok eredete kapcsán csalárd hamis állítások megfogalmazása formájában jelentős kockázatok és visszaélések sújtják őket. Ezek a kockázatok gyakran „a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás II. melléklete” által meghatározott kockázatként nyernek említést[8]. Konkrétan a kézműves bányászatból származó arany esetében jelenleg nincs nagyszabású nyomonkövethetőségi program, ami megnehezíti az upstream vállalatok kellő gondossággal kapcsolatos gyakorlatainak végrehajtását és a minősített arany felelősségteljes beszerzését az európai piacra jutáshoz.

2. táblázat – A 3TG kivitele a KDK-ból 2022-ben

Tétel neve	Összes kivitel (1 000 EUR-ban)	Főbb importáló országok	Uniós részesedés
Ón	19 533	Kína, Egyesült Arab Emírségek	0 %
Volfrám	3 162	Egyesült Arab Emírségek, Thaiföld, Malajzia, Hongkong, EU	3 %
Tantál	38 154	Hongkong, Egyesült Arab Emírségek, Kína, Thaiföld, EU	7 %
Aranyérc, dúsított is	685 084	Dél-Afrika, Egyesült Arab Emírségek, Burundi, Ruanda, Uganda	0 %

Forrás: ENSZ Comtrade
Megjegyzések: a rendelet 1. melléklete szerinti HR6-kódok alapján

A tanulmány azonosított néhány pozitív, bár nem közvetlenül a rendeletnek tulajdonítható hatást a kellő gondosságra vonatkozó gyakorlatok, többek között a rendelet alapját képező, a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás ismertségének növelése és alkalmazása tekintetében. A terepkutatás eredményei azonban azt is mutatják, hogy a KDK-ban általában alacsony a rendelet ismertsége, aminek következtében nem lesz kimutatható közvetlen hatása. Mindazonáltal az OECD ötlépcsős keretrendszerének ismerete – amelyen a rendelet alapul – sokkal elterjedtebb. A megkérdezett érdekelt felek tisztában voltak a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatásban meghatározott, a kellő gondosságra vonatkozó követelményekkel, valamint azzal, hogy meg kell felelniük az Egyesült Államokban elfogadott Dodd–Frank-törvénynek[9], amely kifejezetten a KDK-ra és a szomszédos országokra összpontosít.

b. Terepkutatás **Kolumbiában**

Kolumbia 2020 óta tagja az OECD-nek[10]. Az ország jelentős aranytermelés színhelye, és azonosított kapcsolatban áll a II. melléklet szerinti kockázatokkal, például a nem állami fegyveres csoportokat tápláló aranytermeléssel, a kábítószer-kereskedelemmel és az illegális

[8] A II. melléklet szerinti kockázatokat a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás határozza meg, és azokat a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó „ásványok kitermelésével, kereskedelmével, kezelésével és exportjával összefüggésbe hozható jelentős káros hatásokként” ismerik el. A II. melléklet a következőket tartalmazza: a kínzás, a kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód bármely formája, a kényszermunka vagy a kötelező munka bármely formája, a gyermekmunka legrosszabb formái, egyéb súlyos emberi jogi jogsértések és visszaélések, például széles körben elterjedt nemi erőszak, háborús bűncselekmények vagy a nemzetközi humanitárius jog egyéb súlyos megsértése, emberiesség elleni bűncselekmények vagy népirtás.
[9] A 2010. évi, a tőzsdei reformról és fogyasztóvédelemről szóló Dodd–Frank-törvény (Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act) 1502. szakasza előírja az Egyesült Államokban jegyzett vállalatok számára, hogy tegyék közzé a 3TG esetleges használatát, és hogy ezek az ásványok a KDK-ból vagy a szomszédos országból származnak-e.
[10] OECD, „Kolumbia”.

bányászattal[11]. Antioquia, Arauca, Bolívar, Cauca, Nariño, Norte de Santander és Valle del Cauca kolumbiai megyék szerepelnek a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében. 2022 júliusában Kolumbia elfogadta a 2250. sz. törvényt, amely biztosítja a 3TG (valamint az ezüst és a platina) esetében a kellő gondosság belföldi szabályozási alapját. Emellett a kolumbiai kormány számos olyan kezdeményezést hajt végre, amelyek tükrözik a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás és így a rendelet különböző aspektusainak célkitűzéseit, még akkor is, ha ezek a kezdeményezések nincsenek kifejezetten és következetesen kellő gondosságként megfogalmazva. Az ASM formalizálása egy ilyen példa, mivel az ASM közösségei különösen ki vannak téve a II. melléklet szerinti kockázatoknak. A külső tanulmány továbbá kiemelte bizonyos csoportok – például a „Szövetség a felelősségteljes bányászatért” (Alliance for Responsible Mining – ARM) és a svájci Better Gold Initiative – a felelősségteljes beszerzés előmozdítását célzó erőfeszítéseit a kolumbiai ASM aranyágazatán belül.

A Kolumbiában megkérdezett érdekelt felek rámutattak arra, hogy a Kolumbiából az EU-ba irányuló közvetlen kivitel alacsony volumene miatt nem lehet azonosítani a rendelethez közvetlenül kapcsolódó költségeket[12].

3. táblázat – A 3TG kivitele Kolumbiából 2022-ben

Tétel neve	Összes kivitel (1 000 EUR-ban)	Főbb importáló országok	Uniós részesedés
Ón*	3 621	Kína, Trinidad és Tobago, Ecuador	0 %
Volfrám^	25	Peru, Ecuador, Mexikó	0 %
Volfrám- és ón-oxidok és -hidroxidok	87	EU, Panama	93 %
Tantál	5	Argentína	0 %
Aranyérc, dúsított is	2 976 472	USA, EU, vámszabad területek, India, Egyesült Arab Emírségek	16 %

Forrás: ENSZ Comtrade
Megjegyzések: a rendelet 1. melléklete szerinti HR6-kódok alapján
* Az ón-oxidok és -hidroxidok (CN 2825 90 85) kivételével
* A volfrám-oxidok és -hidroxidok (CN 2825 90 40) kivételével

A terepmunka eredményei azt mutatták, hogy Kolumbiában különösen a rendelettel kapcsolatos ismeretek korlátozottak, aminek következtében nem volt azonosítható közvetlen hatás. A megkérdezett érdekelt felek azonban tisztában voltak a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatással, és ez biztató, tekintettel arra, hogy a rendelet egyik fő célja annak biztosítása, hogy az uniós 3TG-importőrök a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatással összhangban alkalmazzák a kellő gondosság elvét. Az ellátási lánc nyomon követhetőségének koncepcióját különösen a kolumbiai aranyágazatban internalizálták a gazdasági szereplők és a hatóságok körében.

[11] Frédéric Massé & Philippe Le Billon (2017), „Gold mining in Colombia, post- war crime and the peace agreement with the FARC” (Aranybányászat Kolumbiában, háború utáni bűncselekmények és a Kolumbiai Forradalmi Fegyveres Erőkkel (FARC) kötött békemegállapodás), *Third World Thematics.*

[12] Interjú egy civil társadalmi aranyszakértővel, 2023. április 24.

c. Dokumentumalapú esettanulmányok

A Bizottság felülvizsgálatát alátámasztó külső tanulmány az alábbi problémákra mutatott rá a dokumentumalapú vizsgálatra kiválasztott országokban.

Burkina Fasóban az aranyágazatban azonosított, a II. melléklet szerinti kockázatok közé tartozik a vesztegetés, a csalárd megtévesztés, a pénzmosás és az adófizetés elmulasztása, a nem állami fegyveres csoportoknak nyújtott közvetlen vagy közvetett támogatás, valamint a közbiztonsági erők bevonása. Az ország nyolc régiója szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében. A Burkina Fasó-i kulcsfontosságú érdekelt felekkel e tanulmányhoz készített interjúk során csak korlátozottan tudtak a rendelet létezéséről. Ami a felelős beszerzési prioritásokat illeti, a megkérdezettek többsége az aranykitermeléshez kapcsolódó higanyszennyezés kérdésére összpontosított. Az elvégzett interjúk arra engednek következtetni, hogy a rendelettel kapcsolatban több tájékoztatásra lenne szükség a rendelet céljával és működésével kapcsolatos tudatosság növelése érdekében. Az ouagadougoui uniós küldöttség támogatja a kézműves aranybányászatot, többek között az „*Alapítványok a Békéért*” projekt keretében.

Burundi szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében. Bányászati ágazatának formai követelményeit és jogszerűségét kedvezőtlenül érintette a magánkereskedőkre vonatkozó 2019. évi aranykiviteli tilalom, amely potenciálisan hozzájárult az illegális aranyexport növekedéséhez. A megkérdezett érdekelt felek szerint jelenleg csak néhány külföldi – főként kínai és orosz – vállalat működik az országban, és egyikük sem exportál közvetlenül az EU-ba. Ezenkívül bányászati adatok nagyon korlátozottan állnak rendelkezésre. A tanulmány nem tárt fel bizonyítékot a rendelet közvetlen helyszíni hatására.

Nigéria hat szövetségi állama is szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében. A nigériai bányászati ágazat jelenleg kialakulóban van, és a tantál kivételével a 3TG ásványok viszonylag korlátozott termelése jellemzi. Nigéria a globális tantáltermelés mintegy 13 %-át teszi ki[13]. Mindazonáltal az illegális aranybányászat és -csempészet a II. melléklet szerinti kulcsfontosságú kockázatot jelent, különösen az ország északnyugati régióiban (Zamfara állam). A bányászati ágazat ez idáig nem tartozott a Nigériával kötött EU-partnerség kiemelt ágazatai közé, és ennek következtében az országban nem került sor a rendeleten alapuló közvetlen kötelezettségvállalásokra. Közvetett módon azonban az integrált nemzeti finanszírozási keretnek (INFF) nyújtott uniós támogatáson és a kapcsolódó pénzügyi föderalizmussal kapcsolatos tevékenységen keresztül támogatást nyújtanak az ásványi nyersanyagok robusztus ágazata keretének kialakításához (beleértve az ágazat formalizálását és a jövedelemtermelés reformját).

Ruanda elsődleges bányászott természeti erőforrásai a 3TG és a drágakövek[14]. A KDK keleti részétől Ruandán át Burundiig húzódó 3T-lerakódási öv a globális tantálellátás 51 %-át teszi

[13] EITI (2022), „Mission critical: Strengthening governance of mineral value chains for the energy transition” (Kritikus küldetés: Az ásványianyag-értékláncok irányításának megerősítése az energetikai átállás érdekében). https://eiti.org/documents/mission-critical, 99. o.

[14] Jelentős ónlelőhelyeket találtak Rutongo, Musha és Ntunga területén. A tantállelőhelyek elsősorban Rutsiróban, Muhangában, Kamonyiban stb. találhatók. RMB Geológiai Gyűjtemény. Volfrám Nyakabingo, Gifurwe és Bugarama területén található. Aranybányászat elsősorban Ruanda, Miyove, Nyungwe és Birambo északi és nyugati tartományaiban folyik. Afrikai bányászat, https://www.rmb.gov.rw/index.php?eID=dumpFile&t=f&f=68168&token=bca415628ca0d601bb28468f283b98d21a6986c1.

ki, és saját statisztikái szerint Ruanda a globális termelés 28 %-át adja, főként dúsított ércek formájában[15]. Noha Ruanda egyetlen régiója sem szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében, az ország fontos szerephez jut a 3TG bányászata és továbbítása szempontjából, amelyek egy részét nemzetközi források szerint a KDK-ból csempészhették át a határon[16]. Az EU jelenleg *A ruandai bányászati ágazat fenntartható fejlesztése* projekt révén támogatja a felelős beszerzést, a nemzetközi szociális és környezetvédelmi előírások végrehajtását, valamint a fenntartható fejlődési célok előmozdítását Ruandában[17]. Ezen a projekten kívül Ruandában nem lehetett közvetlenül a rendeletnek tulajdonítható hatásokat megállapítani. Mindazonáltal az elmúlt évtizedben a ruandai kormány számos jogalkotási kezdeményezést hajtott végre, és a bányászati feltárási és feldolgozási műveletekhez kapcsolódó negatív kockázatok csökkentése érdekében a kellő gondosság elvén alapuló rendszereket hagyott jóvá az iparágak számára. Az ilyen intézkedések tükrözik a kellő gondosság előmozdítására irányuló szélesebb körű erőfeszítéseket az országban, amelynek a rendelet is részét képezi.

Dél-Szudán nyolc régiója szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében. Az országban készített interjúk azt mutatták, hogy az aranyágazatban elterjedt az illegális bányászat, amely elsősorban a nyilvántartásba nem vett kézműves bányászok tevékenységének tulajdonítható. Ezen túlmenően az ágazatban működő vállalatok tulajdoni viszonyait illetően jelentős az átláthatóság hiánya. Ami a rendeletet illeti, az országban eddig nem azonosítottak felelősségteljes beszerzéssel vagy konfliktusövezetből származó ásványokkal kapcsolatos projekteket. Emellett számos megkérdezett érdekelt fél azt állította, hogy az aranyágazatban a kellő gondosság és a felelősségteljes beszerzés nem szerepel a kormány prioritásai között.

Venezuelában számos kockázat áll fenn az aranykitermeléssel kapcsolatban, és a teljes ország szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében. Emellett a hivatalos statisztikák hiánya nagyfokú átláthatatlanságot eredményez az ágazatban[18]. A megkérdezett források szerint a venezuelai arany nagy részét állítólag a szomszédos országokba, például Kolumbiába, Brazíliába, Suriname-ba és Guyanába csempészik. A külső tanulmányon kívül nem találtak más meglévő tanulmányt a rendelet Venezuelára gyakorolt hatásának értékelésére. A tanulmány nem tudta azonosítani a kormány által a kellő gondosságra vonatkozó intézkedések végrehajtására irányuló erőfeszítéseket, illetve a bányászati kódexben vagy bármely más nemzeti jogszabályban a rendelet eredményeként bekövetkezett jogszabályi változásokat. A tudományos szakemberek és a kutatók bizonyos mértékben tisztában vannak a rendelettel, de a megkeresett civil társadalmi szervezetekről és bányászati szakértőkről ez nem mondható el[19]. Ezért lehetetlen volt értékelni a közvetlenül a rendeletnek betudható hatásokat.

India (Kína után) a második legnagyobb aranyfogyasztó: fogyasztása 2022-ben elérte a 774 tonnát. Az elégtelen belföldi kínálat miatt a keresletet elsősorban behozatal útján, gyakran

[15] Barreto et al., „Economic Contributions of Artisanal and Small-Scale Mining in Rwanda: Tin, Tantalum and Tungsten” (A kézműves és kisüzemi bányászat gazdasági hozzájárulása Ruandában: ón, tantál és volfrám).
[16] Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa, A szakértői csoportnak a 2688 (2023) sz. határozat 6. pontjával összhangban benyújtott időközi jelentése, S/2023/990.
[17] Az Európai Unió ruandai küldöttsége, „EU and Germany Join Forces to Boost Rwanda’s Mining Sector” („Az EU és Németország egyesíti erőit a ruandai bányászati ágazat fellendítése érdekében), 2023. június 30.
[18] Wilson Center, „Exploiting Venezuela’s Uncertain Future” (Venezuela bizonytalan jövőjének kiaknázása). OECD, „Gold Flows from Venezuela” (Aranyáramlás Venezuelából).
[19] 2023. március 30-án, illetve 2023. április 5-én tartott interjúk.

az Egyesült Arab Emírségeken keresztül elégítik ki, ami kockázatot jelent (az Egyesült Arab Emírségek felelősségteljes beszerzésével kapcsolatos aggályokat bővebben lásd alább). 2022–2023-ban a helyi bányászat az aranyellátás mintegy 1,5 %-át, míg az újrafeldolgozás mintegy 14 %-át tette ki[20]. Az indiai aranyágazatban a leggyakrabban azonosított kockázat az állami adók és díjak meg nem fizetéséhez, valamint a pénzmosáshoz kapcsolódó csempészet. Két állam – Cshattíszgarh, Dzsammu és Kasmír – szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében. A külső tanulmány eredményei azt mutatják, hogy Indiában bizonyos mértékig ismerik a rendeletet, különösen az országban jelen lévő egyes szervezetekben (például az arany Világtanácsban, a Drágakő- és Ékszerexport Promóciós Tanácsában vagy az Indiai Arany és Ékszer Szövetségben).

Mianmarban az ónágazatot teljes mértékben a junta vezető tisztségviselői ellenőrzik, ami bonyolulttá teszi a termelés és a kereskedelem értékelését. 2021-ben a becsült éves termelés mintegy 29 000 tonna volt, több mint 700 000 tonna tartalékkal. Ezzel Mianmar a negyedik legnagyobb óngyártó, és a világ harmadik legnagyobb ónkészletét birtokolja[21]. Az ország termelésének nagy része kínai finomítókba kerül. A Nemzetközi Ónipari Szövetség a kínai székhelyű Yunnan ónipari vállalatot a mianmari ón egyik fő címzettjeként azonosítja. Mianmar 21 közigazgatási területe közül 15 szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében. A külső tanulmány megállapításai arra engednek következtetni, hogy Mianmarban elhanyagolható a rendelet ismertsége, és nem lehetett megerősíteni a rendeletnek közvetlenül betudható helyszíni hatásokat. A legtöbb interjúalany Mianmarban a politikai instabilitás és az erőszak kérdésére összpontosította erőfeszítéseit, és nem foglalkozott kifejezetten a kellő gondosságra vonatkozó követelményekkel.

Az **Egyesült Arab Emírségek** a rendelet hatálya alá tartozó ásványok egyikének sem bányászati termelője, de központi helyet foglal el az arany kereskedelmében és átalakításában. Az első száz legnagyobb aranyimportáló ország közül 40 év alatt bekerült a tíz legnagyobb közé, és az Afrikából származó behozatal jelentős mértékben nőtt[22]. Egyes megkérdezett érdekelt felek azzal érvelnek, hogy az Egyesült Arab Emírségek aranykereskedelmével kapcsolatos információkhoz nagyon nehéz hozzáférni. Széles körben ad okot aggodalomra, hogy a felelősségteljes beszerzésre vonatkozó követelmények a közelmúltban számos releváns kezdeményezés ellenére gyengének tűnnek. Az Egyesült Arab Emírségek Gazdasági Minisztériuma bejelentette, hogy 2024 januárjában hatályba lépnek az aranyágazatot érintő, az OECD-hez igazodó, a kellő gondosságra vonatkozó új előírások. Jóllehet a rendeletnek közvetlenül tulajdonítható hatások nem azonosíthatók az Egyesült Arab Emírségekben, és az ország nem szerepel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében, az Egyesült Arab Emírségek jelentős szerepet játszik tranzitközpontként, különösen az arany esetében. Ennélfogva fontos a rendelet működése és hatékonysága, és általában véve az ágazat átvilágítása szempontjából.

d. Következtetések és ajánlások

[20] Aranypolitikai Központ – India, „8. éves jelentés, 2022–2023”, 26.

[21] Nicholas Gardiner et al., „Tin mining in Myanmar: Production and potential” (Ónbányászat Mianmarban: termelés és potenciál), *Resources Policy*, 2015. december.

[22] Carnegie Alapítvány a Nemzetközi Békéért, https://carnegie-production-assets.s3.amazonaws.com/static/files/PageVittori_DubaiCorruption_final.pdf, 2020. július 7.

A rendelet csak a 3TG uniós importőrei számára vezet be a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó kötelezettségeket, így nincs közvetlen joghatása a harmadik országokban működő szervezetekre és folyamatokra. Ennek fényében az uniós rendelet harmadik országokra gyakorolt hatásait és költségeit nehéz megkülönböztetni azoktól a hatásoktól és költségektől, amelyek az ásványok ellátási láncaiban a kellő gondosság előmozdítására irányuló szélesebb körű globális erőfeszítésekből erednek. Mindazonáltal biztató, hogy az értékelt harmadik országok többségében a 3TG-ágazat számos szereplője erőfeszítéseket tesz az OECD-hez igazodó átvilágításnak a rendelet célkitűzéseivel összhangban történő végrehajtására. A rendelet követelményei a kellő gondosság és a felelősségteljes üzleti magatartásra vonatkozó intézkedések tágabb ökoszisztémájának részét képezik, és így az egyik olyan eszköznek tekinthetők, amelyek hozzájárulnak a 3TG ellátási láncaiban a kellő gondosság elvén alapuló gyakorlatok javításához.

A tanulmány megállapította, hogy a 3TG-t előállító országokban és a tranzitországokban való fokozott uniós szerepvállalás révén javítani lehetne a rendelet hatását. A rendelet hatékonyságát és működését tovább lehetne javítani fokozott tájékoztatás révén, kezdve a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében szereplő területekkel rendelkező országokban működő uniós küldöttségek tájékoztatásával. A helyi érdekképviseleti csoportok nagy érdeklődést és fogékonyságot mutattak a rendelettel kapcsolatban. Ennélfogva a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékében szereplő területekkel rendelkező országokban a 3TG előállításában és kereskedelmében érintett érdekelt felek lehetőség szerinti további bevonása jelentős lehetőséget kínál a rendelet hatásának fokozására.

2. Az uniós gazdasági szereplőkre gyakorolt hatások

a. A kellő gondosság uniós gazdasági szereplők általi alkalmazása, beleértve a downstream gazdasági szereplőket is

Az értékelés azt mutatja, hogy a rendelet hatálybalépésekor az uniós importőrök és a downstream gazdasági szereplők a 3TG ellátási láncában betöltött szerepüktől és a vállalat méretétől függően különböző szintű ismeretekkel rendelkeztek a kellő gondossággal kapcsolatban. A 3TG Egyesült Államokban elfogadott Dodd–Frank-törvény hatálya alá tartozó nemzetközi kereskedelmében való részvétel 2010 óta jelentősen befolyásolta a vállalatok tudatosságát a kellő gondosság elveivel és azok végrehajtásának módjával kapcsolatban.

Számos olyan uniós importőrt, akiket/amelyeket először a rendelet keretében ismertettek meg a kellő gondosság elvével, a tagállamok illetékes hatóságain keresztül tájékoztattak a kötelezettségeikről. A tanulmány pozitív eredménye az volt, hogy a vállalatok – a tagállamok illetékes hatóságaival való kapcsolatfelvételnek köszönhetően – fokozatosan javították a rendelet szerinti, a kellő gondosság elvének megfelelő kötelezettségeik végrehajtását. A tagállamok illetékes hatóságai hangsúlyozzák, hogy folytatni kell a rendelet gazdasági szereplőkre vonatkozó részletes követelményeinek tudatosítását. Míg egyes kkv-k arról számoltak be, hogy nehézségekkel szembesülnek a külső, harmadik felek által végzett ellenőrzések végrehajtása során, a rendelet kellő gondosságra vonatkozó követelményeinek hatálya alá tartozó, megkérdezett uniós importőrök többsége a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncot szolgáló rendszerekre támaszkodik. Ez azt sugallja, hogy a követelményeknek megfelelő ilyen rendszerek Bizottság általi esetleges elismerése

megkönnyítené az importőrök számára a vonatkozó követelményeknek való megfelelést, és számos vállalat rendelettel kapcsolatos tapasztalatait formálná (a részletekért vö. a 3. szakasszal [„Kísérő intézkedések”]).

Az uniós gazdasági szereplők esetében a kellő gondosság alkalmazása és a megfelelési szintek tagállamonként eltérőek. A jelentett főbb hiányosságok az irányítási rendszer kötelezettségeire és a kockázatkezelési kötelezettségekre vonatkozó információk hiányával, a hiányos ellenőrzési jelentésekkel, a közzétételi és jelentéstételi kötelezettségekkel kapcsolatos mulasztásokkal, valamint a bejelentett behozatali mennyiségek és a vámadatok közötti következetlenségekkel kapcsolatosak. További kulcsfontosságú kihívást jelent a képesített ellenőrök általános uniós szintű hiánya, valamint a rendelet vonatkozó követelményeinek megfelelő ellenőrzések hiánya. Az interjúalanyok megfelelési költségekkel kapcsolatos véleményei jelentősen eltértek. Egyrészt a kellő gondosság egyre inkább általános norma a fém- és ásványiparban, és a rendelet számos szokásos üzleti gyakorlathoz igazodik. Másrészt a vállalatok kifejtették, hogy a megfelelés adminisztratív terhei és ellenőrzési költségei meglehetősen számottevőek lehetnek, különösen a kkv-k számára. A becslések szerint az ellenőrzés költsége 8 000 EUR és 10 000 EUR között mozog, ami jelentős kiadást jelent a kkv-k számára. Ugyanakkor a vállalatok (és a tagállamok illetékes hatóságai, lásd alább) szerint – amennyiben megvalósulnak – a rendszerek elismerése és az EU által elismert felelősségteljes kohókat tartalmazó jegyzék jelentősen csökkenthetik ezeket a költségeket.

Míg a rendelet csak a fémek és ásványok uniós importőrei számára állapít meg kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségeket, vannak arra utaló jelek, hogy az értéklánc további downstream gazdasági szereplői is előrehaladnak a kellő gondosságra irányuló erőfeszítéseik terén. A kellő gondosság elvének a downstream vállalatok általi gyakorlati alkalmazásának értékelése érdekében a Bizottság önkéntes online eszközt készít elő a downstream vállalatok számára, hogy közzétegyék a kellő gondosságra vonatkozó gyakorlatukkal kapcsolatos információkat: az ásványok felelősségteljes beszerzésével kapcsolatos információs rendszert (ReMIS), amelyet várhatóan 2024 második felében indítanak el (vö. a 3. szakasszal [„Kísérő intézkedések”]).

b. A rendelet végrehajtása a tagállamok illetékes hatóságai által

A rendelet előírja, hogy a tagállamok illetékes hatóságainak „megfelelő utólagos megfelelőség-ellenőrzéseket” kell végezniük a gazdasági szereplőknél. Az e felülvizsgálathoz elvégzett elemzés kimutatta, hogy a tagállamok illetékes hatóságai a nyersanyagok, az ipari folyamatok és az ellenőrzés tekintetében eltérő kapacitásokkal, elkülönített erőforrásokkal és szakértelemmel rendelkeznek. Ennek eredményeként nem egyformán végzik el és követik nyomon az utólagos ellenőrzéseket. Általános megjegyzésként elmondható, hogy csak az éves utólagos megfelelőség-ellenőrzések első fordulóját követően a tagállamok illetékes hatóságainak megállapításai korlátozottak. Több tagállam megjegyezte, hogy több időre van szükség ahhoz, hogy megismerjék a behozatali szokásokat és az intézkedések esetleges kijátszását, továbbá, hogy a releváns adatok alapján világosabb képet kapjanak.

A rendelet 17. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok minden évben június 30-ig jelentést nyújtanak be a Bizottságnak a rendelet végrehajtásáról. A tagállamok illetékes hatóságai e felülvizsgálatban szereplő jelentéseinek legutóbbi megállapításai ezért

2023. június 30-ra nyúlnak vissza, és a 2022-ben elvégzett ellenőrzésekre vonatkoznak. Fontos megjegyezni, hogy az éves utólagos megfelelőségi ellenőrzések első fordulóját követően a tagállamok illetékes hatóságai megállapításai korlátozottak.

A tagállamok illetékes hatóságainak éves végrehajtási jelentésein keresztül a Bizottságnak benyújtott információk megerősítik, hogy 2021-ben a tagállamok illetékes hatóságai megkezdték a tájékoztatást, a gazdasági szereplőknek tartandó figyelemfelkeltő rendezvények szervezését és az utólagos ellenőrzések előkészítését. A tagállamok illetékes hatóságai 2022-ben egyre nagyobb számban kezdtek el utólagos megfelelőség-ellenőrzéseket végezni, amelyek közül sokat 2023-ban terveztek lezárni. A Bizottság 2023. június 30-án a 27 tagállam közül összesen 22-től kapott végrehajtási jelentést.

A 22 tagállamból a következő 12 már tervezte vagy megkezdte az utólagos ellenőrzések elvégzését: Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Finnország, Franciaország (kísérleti ellenőrzések), Németország, Luxemburg, Málta és Spanyolország. Lengyelországban az utólagos ellenőrzések még nem kezdődtek meg, mivel a lengyel nemzeti jogban még nem hozták létre a jogalapot[23]. Portugália bejelentette, hogy 2023 második felében kezdi meg az utólagos ellenőrzéseket. Más tagállamokban nem végeztek utólagos ellenőrzéseket, mivel egyetlen olyan importőrt sem azonosítottak, amely meghaladta a rendeletben meghatározott behozatali mennyiségi küszöbértékeket.

2022-ben a tagállami jelentésekben szolgáltatott vámadatok szerint 8 286 uniós importőr importált 3TG ásványokat és fémeket, és ebből 477 (6 %) importált az éves mennyiségi küszöbértékekkel megegyező vagy azt meghaladó mennyiséget. A rendelet küszöbértékeket határozott meg annak érdekében, hogy az érintett behozatal megfeleljen az EU-ba importált teljes 3TG-mennyiség legalább 95 %-ának (vö. a III. szakasz 4b. pontjával). A tagállamok között jelentős eltérések mutatkoznak a rendelet hatálya alá tartozó importőrök száma tekintetében.

A megállapítások megerősítik, hogy a megfelelés szintje erősen változó, és egyes tagállamok nem közöltek az utólagos megfelelőség-ellenőrzéseik során levont érdemi következtetéseket, többek között belső ellenőrzési rendszerük folyamatban lévő fejlesztése, az illetékes hatóság kijelölése, vagy amiatt, hogy a vámhatóságoktól csak a közelmúltban kapták meg a vonatkozó vámadatokat.

A tagállamok illetékes hatóságai általi végrehajtás tekintetében mind a külső tanulmány, mind a tagállamok illetékes hatóságainak éves végrehajtási jelentései számos kihívásra mutatnak rá. A tagállamok arról számoltak be, hogy a rendelet kellő gondosságra vonatkozó követelményeinek hatálya alá tartozó uniós importőrök többsége a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó rendszerekre támaszkodik, amelyek elősegíthetik a rendeletnek való megfelelésüket. Ez a könnyítő tényező azonban még nem alkalmazható, mivel a Bizottság eddig nem ismert el semmilyen programot (vö. a III. szakasz 3a. pontjával). Különösen a kisebb tagállamok által felvetett másik kihívást az jelenti, hogy a tagállamok illetékes hatóságai nem rendelkeznek a rendelet végrehajtásához szükséges kapacitással és erőforrásokkal. A tagállamok illetékes hatóságai kifejezték, hogy támogatják a bevált

[23] Lengyelország kormánya 2024. március 12-én jogi aktust fogadott el a rendelet végrehajtásának módozatairól.

gyakorlatok további cseréjét és a közöttük való koordinációt. A tagállamok illetékes hatóságai emellett az uniós aranyimporttal kapcsolatos számos kockázatra (vö. a III. szakasz 4e. pontjával), valamint az újrafeldolgozott formában vagy késztermékben lévő anyagok nyomonkövethetőségével kapcsolatos kihívásokra is rámutattak, amelyek jelenleg kívül esnek a rendelet hatályán, különösen az aranyágazatban, ahol az újrafeldolgozás összefüggésben állhat összeférhetetlen anyagokkal.

A 10. cikk (3) bekezdésének megfelelően továbbra is a tagállamok felelősek a rendelet egységes végrehajtásáért. A tagállamok közötti információcsere megkönnyítése és a rendelet egységes végrehajtásának támogatása érdekében a Bizottság megfelelő eszközöket vezetett be, nevezetesen a ón, tantál, volfrám és arany felelősségteljes beszerzésével foglalkozó szakértői csoport negyedéves üléseit (3TG szakértői csoport), valamint a releváns vámügyi adatok tagállamok közötti biztonságos cseréjére szolgáló platform (felelősségteljes ásványbeszerzéssel kapcsolatos megfigyelési rendszer) létrehozására irányuló, folyamatban lévő munkát. A külső felülvizsgálati tanulmány megállapította, hogy a 3TG szakértői csoport hatékony platform a tagállamok illetékes hatóságai és a Bizottság számára a találkozók, az információcsere és a végrehajtás konvergenciájának fokozása szempontjából.

A jelenleg kísérleti szakaszban lévő, a vámadatok cseréjére szolgáló platformmal kapcsolatos, folyamatban lévő munka támogathatja a tagállamok közötti információcserét, amelynek célja az uniós importőrök kijátszásra irányuló gyakorlatainak nyomon követése és megelőzése. A platform lehetővé teszi a tagállamok számára az importáló vállalatokkal kapcsolatos, a rendelet hatálya alá tartozó ásványokra és fémekre vonatkozó váminformációk megosztását és lekérdezését, minimálisra csökkentve annak kockázatát, hogy az importőrök szétosszák a szállítmányokat, és a különböző tagállamokon keresztül importáljanak, hogy a rendelet által előírt behozatali mennyiségi küszöbértékek alatt maradhassanak.

3. A rendelet kísérő intézkedései

Ez a szakasz a rendelet végrehajtását támogató különböző eszközök működését és hatékonyságát vizsgálja. Ezeket az eszközöket az alábbi táblázat sorolja fel.

4. táblázat – A rendelet végrehajtását támogató eszközök áttekintése

A végrehajtást támogató eszközök	Hivatkozás a rendeletben/leírásban
a. A kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó rendszerek, valamint a felelősségteljes kohók és finomítók jegyzéke (a továbbiakban: uniós fehérlista)	A rendelet (14) preambulumbekezdése és 8. cikke, a rendelet (16) preambulumbekezdése és 9. cikke
b. A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzéke	A rendelet 14. cikkének (2) bekezdése; a Bizottság (EU) 2018/1149 ajánlása, 2018. augusztus 10.; a RAND Europe által

	kidolgozott és rendszeresen frissített módszertan és jegyzék: a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek (cahraslist.net)
c. Az ásványok felelősségteljes feltárása és beszerzése érdekében létrejött európai partnerség (EPRM)	2016-ban indult olyan több érdekelt felet összefogó kezdeményezésként, amely a 3TG ASM-ágazat projektjeit valósítja meg. Az ipar, a kormányok és a civil társadalom közötti fórum. https://europeanpartnership-responsibleminerals.eu/
d. A 2014. március 5-i közös közleményben[24] felvázolt egyéb intézkedések	Szakpolitikai párbeszédek harmadik országokkal, nyersanyag-diplomácia, fejlesztési együttműködés harmadik országokkal. 2021 óta, stratégiai nyersanyag-partnerségek harmadik országokkal[25].
e. Az ásványok felelősségteljes beszerzésével kapcsolatos információs rendszer (ReMIS)	Önkéntes online eszköz downstream vállalatok számára, hogy közzétegyék a kellő gondosságra vonatkozó információkat. Az eszköz technikailag készen áll az elindításra, és a Bizottság a ReMIS nyilvánosan elérhetővé tétele előtt véglegesíti az adatvédelmi megállapodásokat a tagállamokkal.
f. A Due Diligence Ready! portál	A kifejezetten a kkv-kra összpontosító, a Bizottság által kifejlesztett Due Diligence Ready! eszköz működőképes, és a kellő gondosság elvének megértésére és végrehajtására irányuló erőfeszítések támogató eszközeként szolgál. A portál az alábbiak tekintetében támogatja a kkv-kat: • megismerhetik, milyen előnyük származhat abból, ha ellátási láncaikban kellő gondossággal járnak el, • a felelősségteljes beszerzéssel kapcsolatos kockázatok és hatások megértése, értékelése és mérséklése az ellátási láncaikban, • a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás megértése és végrehajtása, valamint annak elsajátítása, hogyan

[24] KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelősségteljes beszerzése – Az integrált uniós megközelítés kialakítása felé, JOIN/2014/08 final.

[25] Nyersanyag-diplomácia – Európai Bizottság (europa.eu).

	kell kellő gondossággal eljárni az ásványok felelősségteljes beszerzésével kapcsolatban (a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás minden ásványra vonatkozik). A kutatás és a megkérdezett érdekelt felek rámutattak arra, hogy az eszköz révén fokozatos és célzottabb támogatásra van szükség. https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready_en

a. A kellő gondosságra vonatkozó rendszerek és az uniós „fehérlista” elismerése

A rendelet elismeri, hogy a kellő gondosságra vonatkozó rendszerek megkönnyíthetik, hogy az uniós importőrök megfeleljenek a rendelet követelményeinek. A 3. és 8. cikk szerint a Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogad el a rendszertulajdonosok kérelmein alapuló, a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó rendszerek elismeréséről. Az értékelési folyamatot és a rendszerek esetleges elismerésének kritériumait felhatalmazáson alapuló rendelet[26] határozza meg, amely az OECD által az ásványokkal kapcsolatos kellő gondosságra vonatkozó rendszerek értékelése céljából kidolgozott módszertanon alapul, ezáltal biztosítva, hogy az adott rendszerek ténylegesen megfeleljenek a rendelet előírásainak.

Jelenleg öt rendszer elismerésének értékelése zajlik, és eddig egyetlen rendszert sem ismertek el. Az értékelések részletes dokumentáció-ellenőrzésen, a programokban részt vevő érdekelt felekkel folytatott interjúkon és helyszíni ellenőrzésen, úgynevezett „árnyékellenőrzéseken” alapulnak. Megvizsgálják a rendszerek szakpolitikáit és normáit, valamint végrehajtásuk módját. Az értékelések, és különösen az „árnyékellenőrzések” ütemtervét súlyosan érintette a Covid19-világjárvány, ami késedelmet okozott az értékelési folyamatokban. A kritériumok szükséges szigorúsága, az eljárás különböző lépései, az alapos értékelések elvégzésének szükségessége, valamint az újbóli kérelmezés lehetősége szintén meghatározó tényező az elismerési folyamat időtartama szempontjából.

A vállalatokkal készült interjúk megerősítik, hogy sokan közülük már tagjai a rendszereknek, vagy e rendszerekhez igazítják gyakorlataikat, annak ellenére, hogy még nem lettek elismerve. Míg egyes érdekelt felek a kellő gondosságra vonatkozó rendszerek költségeit a megfelelést korlátozó tényezőként említették, a becsült költségek számos szereplő esetében pénzügyileg arányosnak tűnnek.

Emellett egyes érdekelt felek kiemelték a rendszerek átláthatóságának fontosságát. A rendszerek a rendeletben foglalt jogi kötelezettségeknek való megfelelés megerősítése érdekében megkönnyíthetik az anyagok eredetére vonatkozó információkhoz való hozzáférést.

[26]A Bizottság (EU) 2019/429 felhatalmazáson alapuló rendelete (2019. január 11.) az (EU) 2017/821 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az ónnal, a tantállal, a volfrámmal és az arannyal kapcsolatban a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási lánc tekintetében alkalmazott rendszerek értékelése és elismerése során alkalmazandó módszertan és kritériumok tekintetében történő kiegészítéséről, HL L 75., 2019.3.19., 59. o.

Mindazonáltal a tagállamok illetékes hatóságai által a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó rendszerekben részt vevő uniós importőrök tekintetében végzett utólagos ellenőrzések többségében az importőrök nem tudták a hatóságok rendelkezésére bocsátani a származási országra vonatkozó, a rendelet 4. cikkében előírt információkat. Továbbra is ösztönözni kell a tagállamok illetékes hatóságai, az uniós importőrök és a rendszerek közötti szorosabb együttműködést és információcserét ezen átláthatósági kihívások tekintetében.

Fontos jelezni, hogy a rendszereknek a végrehajtást elősegítő eszközként való elismerése ellenére az uniós importőrök továbbra is egyéni felelősséggel tartoznak a rendelet követelményeinek való megfelelésért, függetlenül attól, hogy elismert rendszerek részét képezik-e. Ennélfogva a rendszerek olyan eszközök lehetnek, amelyek megkönnyítik az uniós importőrök megfelelését, de nem mentesítik őket a kellő gondosságra vonatkozó egyéni felelősségük alól.

A rendelet előírja, hogy a Bizottság végrehajtási jogi aktust fogad el, amelyben a rendelet 9. cikkének megfelelően létrehozza a felelősségteljes kohók és finomítók jegyzékét. A jegyzék összeállításakor a Bizottság figyelembe veszi a kellő gondosságra vonatkozó, elismert rendszerek hatálya alá tartozó kohókat és finomítókat, valamint a tagállamok által szolgáltatott információkat. Mivel eddig egyetlen rendszert sem ismertek el, az uniós jegyzék még nem készült el.

b. A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzéke

A rendelet segítséget nyújt a gazdasági szereplőknek a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek azonosításában. A 14. cikk értelmében az Európai Bizottság nem kötelező erejű iránymutatásokat dolgozott ki a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek, valamint az ellátási lánccal kapcsolatos egyéb kockázatok azonosítására[27]. Emellett megbízta a RAND Europe-ot, hogy biztosítson külső szakértelmet egy olyan módszertan formájában, amely meghatározza a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékébe felveendő országokat, valamint hogy nyújtsa be a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek indikatív, nem kimerítő és rendszeresen frissített jegyzékét[28]. Amint azt a fenti 4. lábjegyzet már hangsúlyozta, a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek külső szakértők által rendelkezésre bocsátott jegyzéke és az e jegyzékhez külön erre a célra létrehozott weboldalon megadott információk nem képezik az Európai Bizottság vagy az EU hivatalos véleményét arról, hogy egy adott régió vagy terület az (EU) 2017/821 rendelet 2. cikkének f) pontja értelmében a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségnek minősül-e. Mindazonáltal a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzéke operatív eszközként szolgál a kockázatcsökkentési erőfeszítések irányításához, és lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy az uniós rendelettel összhangban a kellő gondosság elvét alkalmazzák.

Egy adott térség konfliktusok által érintett és/vagy nagy kockázatot jelentő térségként a jegyzékbe való felvétele nem tiltja, nem feltételezi, illetve nem sugallja azt, hogy ebben a

[27] A Bizottság (EU) 2018/1149 ajánlása (2018. augusztus 10.) *a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségeknek, valamint az ellátási lánccal összefüggő egyéb kockázatoknak az (EU) 2017/821 európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazásában történő azonosítására vonatkozó nem kötelező iránymutatásról*, HL L 208., 2018.8.17., 94. o.
[28] A lista a https://www.cahraslist.net/ címen érhető el.

térségben nem szabad üzleti tevékenységet folytatni. A jegyzék lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy azonosítsák azokat a térségeket, ahol a kockázatalapú kellő gondosság elvét kell alkalmazniuk a 3TG beszerzése vagy beszerzésének folytatása érdekében a kellő gondosságra vonatkozó vállalati eljárások segítségével.

A külső tanulmány keretében megkérdezett vállalatok megerősítik, hogy a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzéke hasznos eszköz a regionális konfliktusok kockázatainak értékelésére. Néhány válaszadó arról számolt be, hogy azt más, az ásványok felelősségteljes beszerzésével foglalkozó kezdeményezés (RMI) által készített jegyzékekkel együtt használják a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek esetében. Más érdekelt felek azt javasolták, hogy javítani lehetne a jegyzék ismertségét. Az interjúk egyúttal megerősítik, hogy továbbra is fontos hangsúlyozni a jegyzék indikatív, nem kimerítő jellegét. Ami a jegyzék tartalmát illeti, néhány érdekelt fél technikai változtatások megfontolását javasolta, ideértve a módszertan frissítésének gyakoriságát a földrajzi területek finomítása, valamint a tranzitországok jegyzékbe való felvételének megfontolása érdekében.

c. Az ásványok felelősségteljes feltárása és beszerzése érdekében létrejött európai partnerség (EPRM)

Az ásványok felelősségteljes feltárása és beszerzése érdekében létrejött európai partnerség (EPRM) 2016-ban indult azzal a céllal, hogy i. a felelősségteljes termelés, ii. a felelősségteljes beszerzés, valamint iii. a termelés és a beszerzés összekapcsolása révén támogassa a készülő rendelet végrehajtását. A túlnyomórészt az Európai Bizottság és néhány tagállam által finanszírozott EPRM egy több érdekelt felet tömörítő kezdeményezés, amely fórumként működik az ipar, a kormányok és a civil társadalom között. Célja a kellő gondosságra vonatkozó gyakorlatok kapacitásépítése a 3TG ellátási lánc mentén.

Az EPRM-nek két fő célkitűzése van. Az első a kkv-k támogatása a kellő gondosság elvének alkalmazásában olyan eszközök révén, mint a „kellő gondossággal végzett ellenőrzés”, amely kérdőívet biztosít a vállalatok a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatással való összhangjának értékeléséhez, és konkrét tanácsadást nyújt a gyakorlatok javításához; a „Due Diligence Hub” testre szabott információkat nyújt a kellő gondosság elvének alkalmazásához. A második célkitűzés az ASM támogatása a felelősségteljesebb termelésben és a formális piacokhoz való hozzáférésben, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt. E célból az EPRM projekteket finanszíroz a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben, és célja a bevált gyakorlatok kialakítása és a 3TG ellátási lánc szereplői közötti együttműködés kialakítása a felelősségteljes gyakorlatok megerősítése érdekében[29].

Az évek során az EPRM a kellő gondossággal kapcsolatos ismereteket épített, fórumot biztosított a több érdekelt fél részvételével zajló megbeszélésekhez, és megerősítette, hogy a helyszíni projektek révén nyújtott támogatás hozzáadott értéket képvisel az upstream vállalatok kellő gondossággal kapcsolatos gyakorlata tekintetében. Az elért eredmények – különösen 2021 óta – jelentősen javultak. Úgy tűnik, hogy a partnerség jobban igazodik az uniós prioritásokhoz.

[29] A 2017–2020 közötti időszakban az EPRM 18 vissza nem térítendő támogatást vagy egyéb projekttámogatási formát ítélt oda, összesen 6 millió EUR kiadással. Három további kísérleti projektet választottak ki, amelyek végrehajtása 2022 elején kezdődött meg, és 2023 nyarán újabb pályázati felhívást tettek közzé.

A további fejlesztésre szoruló területek közé tartozik a tagsági bázis növelése, a finanszírozási források diverzifikálása, a termelő országokkal való kapcsolattartás javítása, a fenntarthatóságra való összpontosítás, valamint a saját tevékenységek nyomonkövetési és értékelési kapacitásának javítása. Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk azt a lehetőséget is kiemelik, hogy megkönnyítsék az EPRM keretében a civil társadalmi szervezetek, valamint a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek érdekelt felei számára nyújtott vissza nem térítendő támogatások kérelmezési folyamatát, hogy tovább képezzék a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek ellátási láncának helyi szereplőit a kellő gondosság elvén alapuló mechanizmusokról, lehetőség szerint az együttműködésen alapuló ágazati rendszerekkel együtt, valamint hogy bővítsék a kedvezményezettek és a gazdasági szereplők közötti kapcsolatokat.

d. A nyersanyag-diplomáciáról szóló, 2014. március 5-i közös közleményben felvázolt egyéb intézkedések

Ami a nyersanyag-diplomáciát és a meglévő programokon, például az EPRM-en túlmutató fejlesztési együttműködést illeti, az EU számos olyan tevékenységet hajtott végre, amelyek támogatják a bányászati ágazat fenntartható fejlődését a partnerországokban. A rendelet hatálya alá tartozó anyagok közül kettő, a tantál és a volfrám szintén szerepel a kritikus fontosságú nyersanyagok uniós jegyzékében, ezért a kritikus fontosságú nyersanyagok területén tett szélesebb körű uniós erőfeszítések hatálya alá tartoznak. A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabály[30] külső dimenziójának részét képező ilyen erőfeszítések egyik kulcsfontosságú példája az Európai Unió és harmadik országok közötti nyersanyag-értékláncokra vonatkozó stratégiai partnerségek megkötésére irányuló tevékenység.

Az ilyen partnerségek egy kétoldalú és nem kötelező erejű egyetértési megállapodáson, valamint az egyetértési megállapodás megkötésétől számított hat hónapon belül elfogadandó konkrét intézkedések ütemtervén alapulnak. Ezen egyetértési megállapodások fő pillérei a környezetvédelmi, társadalmi és irányítási normák és a felelősségteljes bányászati gyakorlatok előmozdítása, a megfelelő infrastruktúra finanszírozásának mozgósítása, a kapacitásépítés, a kutatás és innováció terén folytatott együttműködés, valamint a nyersanyag-értékláncok integrálása az üzleti szerepvállalás és a fenntartható beruházások előmozdítása révén.

Eddig az EU Argentínával, Ausztráliával, Kanadával, Chilével, a Kongói Demokratikus Köztársasággal, Grönlanddal, Kazahsztánnal, Namíbiával, Norvégiával, Ruandával, Ukrajnával, Üzbegisztánnal és Zambiával írt alá partnerségeket, és további – különösen más afrikai országokkal – való partnerségek aláírása folyamatban van.

A stratégiai partnerségekkel kapcsolatos munka kiegészíti a 2014. március 5-i közös közlemény és a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabály céljait, és szorosan kapcsolódik a nyersanyagok felelősségteljes beszerzésének előmozdításához. Ezt a munkát adott esetben az EU által az ásványok felelősségteljes beszerzésével kapcsolatos értékláncok szempontjából releváns országokkal folytatott politikai párbeszédek is támogatják.

[30] COM(2023)160 final, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:903d35cc-c4a2-11ed-a05c-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF.

e. Az ásványok felelősségteljes beszerzésével kapcsolatos információs rendszer (ReMIS)

Jóllehet a rendelet nem ír elő a kellő gondosság elvén alapuló kötelező érvényű kötelezettségeket a downstream gazdasági szereplők számára, a Bizottság értékeli a kellő gondosság e piaci szereplők általi alkalmazását (a rendelet 17. cikkének (2) bekezdése). Az értékelés elvégzése érdekében a Bizottság létrehozza az ásványok felelősségteljes beszerzésével kapcsolatos információs rendszert (ReMIS). Ez egy olyan online önkéntes eszköz, amellyel a downstream vállalatok közzétehetik a kellő gondosságra vonatkozó gyakorlataikkal kapcsolatos információkat. A ReMIS technikailag készen áll az elindításra, és a Bizottság jelenleg véglegesíti a tagállamokkal kötött adatvédelmi megállapodásokat. Mivel a ReMIS-t még nem indították el, ez az első felülvizsgálat nem tudta átfogóan értékelni a kellő gondosság elvének a downstream vállalatok általi alkalmazását.

f. A „Due Diligence Ready!" portál

A Bizottság létrehozta a „Due Diligence Ready!"[31] portált kifejezetten azzal a céllal, hogy segítse a vállalatokat az ásványok és fémek felelősségteljes beszerzésében, és adott esetben a szabályozási követelményeknek, többek között az (EU) 2017/821 rendeletnek való megfelelésben. A portál általános tájékoztatást[32] nyújt a kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségekről, valamint a kellő gondosság elvén alapuló munkafolyamatot segítő eszközkészletről[33]. Webináriumokat és PowerPoint képzési anyagokat[34] is rendelkezésre bocsát hét nyelven (angolul, franciául, németül, olaszul, lengyelül, portugálul és spanyolul). A portál emellett (rögzített) képzési anyagokat is kínál, többek között egy 2023 júniusában tartott virtuális ülés alapján, amely az európai kkv-knak és az ipari szövetségeknek szól. E virtuális képzés céljai a következők voltak:

- az uniós rendelet kontextusának meghatározása, tekintettel a célkitűzésekre, a hatályra és az aktuális helyzetre,
- gyakorlati iránymutatás nyújtása a kkv-k számára a kellő gondosság elvén alapuló gyakorlatok saját vállalatokon belüli végrehajtásához,
- az ajánlások európai kkv-kra való összpontosítása, amelyeknek nagy valószínűséggel csak korlátozott erőforrásokkal kell foglalkozniuk a kellő gondosság elvén alapuló gyakorlatok végrehajtásához,
- a vállalatok emlékeztetése az ágazatban rendelkezésre álló támogatási eszközökre, valamint arra, hogy a DDR-portál célja, hogy azokat egy helyen gyűjtse össze, ahol a vállalkozások könnyen hozzáférhetnek. A kkv-k tanácsadó szolgálatára is emlékeztetni kell, ahová a vállalatok kérdésekkel fordulhatnak.

2023 februárjában ingyenes e-mailes tanácsadási szolgáltatás[35] indult, amelyen keresztül projektszakértőkhöz lehetett fordulni, akik magyarázattal szolgáltak és iránymutatást nyújtottak a 3TG-t importáló kkv-knak a rendelet végrehajtásával kapcsolatban. Ez az e-mailes tanácsadás hét nyelven is elérhető.

[31] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready_hu.
[32] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready/about_hu.
[33] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready/due-diligence-toolbox_hu.
[34] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready/training-and-events_hu.
[35] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready/about_en#free-email-advisory.

A rendelet felülvizsgálatáról szóló külső tanulmány céljaira végzett kutatások, valamint a megkérdezett érdekelt felek kifejezetten rámutattak a folyamatos fejlesztéseken és frissítéseken áteső eszköz révén nyújtott célzott támogatás fontosságára.

4. A felülvizsgálat olyan további elemei, amelyek befolyásolhatják a rendelet hatékonyságát

A felülvizsgálat a rendelet felülvizsgálati cikkében kifejezetten előírt elemek mellett további olyan kérdéseket is megvizsgált, amelyek hatással lehetnek a rendelet működésére és hatékonyságára. Ezek közé tartozik a rendelet jelenlegi hatálya (a küszöbértékekhez és a tiltott aranykereskedelemhez kapcsolódó kockázatok), a kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségek hatálya alá tartozó ásványok és kockázatok, valamint a nyersanyag-kitermelő ágazatra vonatkozó egyéb uniós jogszabályokkal (az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet, a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabály, a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv) való lehetséges kapcsolódások értékelése.

Behozatali mennyiségi küszöbértékek

A rendelet globális hatályú, azaz származási helyétől függetlenül minden olyan 3TG-importőrre, amely esetében a behozott éves mennyiség meghaladja az I. mellékletben megállapított küszöbértékeket, a kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségek érvényesek. Azon importőröknek, akik/amelyek nem érik el ezeket a küszöbértékeket, a rendelet értelmében nincs jogi kötelezettségük, azonban a Bizottság ösztönzi őket, hogy önkéntes alapon alkalmazzák a kellő gondosság elvén alapuló gyakorlatokat. A mellékletben szereplő küszöbértékeket úgy határozták meg, hogy az érintett behozatal elérje az EU-ba importált 3TG teljes mennyiségének legalább 95 %-át annak érdekében, hogy a behozatalok túlnyomó többsége a kellő gondosságra vonatkozó követelmények hatálya alá tartozzon, elkerülve ugyanakkor a kkv-kra és a kis mennyiségű anyagot behozó importőrökre nehezedő indokolatlan adminisztratív terheket.

Míg a külső tanulmány arra a következtetésre jutott, hogy a küszöbértékek hatékonyan el tudják érni azt a célkitűzést, hogy mentesítsék a kkv-kat a túlzott adminisztratív terhek alól, az érdekelt felek aggodalmukat fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy a meglévő küszöbértékek az uniós importőrök intézkedéskijátszási gyakorlatához vezethetnek. Emellett néhány érdekelt fél aggodalmának adott hangot amiatt, hogy a megállapított küszöbértékek kizárják a magas kockázatot jelentő behozatalt, mentességet biztosítva a kellő gondosságra vonatkozó követelmények alól. Ez az aggodalom különösen jelentős az arany esetében, figyelembe véve a küszöbértékek alá eső, kis mennyiséget érintő behozatal potenciálisan magas pénzben kifejezett értékét, valamint azt a tényt, hogy a magas kockázatot jelentő behozatal viszonylag alacsony behozatali mennyiségekkel is összefüggésbe hozható.

Ezek a kérdések gondos nyomon követést igényelnek. Mindazonáltal jelenleg nincs egyértelmű bizonyíték a külső tanulmány által azonosított vagy a tagállamok illetékes hatóságai által a Bizottságnak bejelentett kijátszásra irányuló gyakorlatokra (például a behozatalok több importőr között történő felosztása, hogy azok a küszöbértékek alatt maradjanak). A Bizottság és a tagállamok szorosan együttműködnek a behozatali minták folyamatos nyomon

követésének biztosítása érdekében. A Bizottság különösen egy informatikai eszköz, a felelősségteljes ásványbeszerzéssel kapcsolatos megfigyelési eszköz (RMT) előkészítésén dolgozik – ez egy olyan online platform, amely lehetővé tenné a vámadatok biztonságos cseréjét a tagállamok illetékes hatóságai között.

Tekintettel arra, hogy eddig nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok, a tanulmány arra a következtetésre jutott, hogy még korai lenne fontolóra venni a küszöbértékek módosítását vagy a küszöbérték-számítási módszertan felülvizsgálatát. A végrehajtási erőfeszítések ezért a tagállamok illetékes hatóságai közötti információcsere megkönnyítésére összpontosítanak majd a nyomonkövetési kapacitások és a közvetlen és közvetett kereskedelmi adatokkal, a beruházásokkal és a nyereségrészesedéssel kapcsolatos tendenciákra vonatkozó mennyiségi információk javítása céljából; ezáltal lehetővé válik a küszöbértékek lehetséges jövőbeli hatásának mélyrehatóbb elemzése.

Illegális aranykereskedelem

A rendelet elismeri, hogy az illegális kereskedelem közvetetten olyan konfliktusokkal kapcsolja össze a fogyasztókat, amelyek súlyos hatást gyakorolnak az emberi jogokra az EU-n kívül. A külső tanulmány kiemeli, hogy a tranzitközpontok szerepet játszanak a 3TG globális ellátási láncaiban azáltal, hogy összekapcsolják a potenciálisan illegálisan beszerzett és forgalmazott aranyat az uniós piaccal.

Az illegális kereskedelem kérdése – különösen az arany sajátos jellemzői miatt – rendkívül összetett és többdimenziós. A kellő gondosság elve a csempészet elleni küzdelemre irányuló nemzetközi erőfeszítések egyik eszköze. E tekintetben az olyan meglévő eszközök, mint a kellő gondosság elvén alapuló rendszerek és nyomonkövethetőségi mechanizmusok, segítik az illegális kereskedelem kockázatainak kezelését az ellátási lánc különböző szakaszaiban. A rendelet keretében rendelkezésre álló eszközök pozitív szerepet játszhatnak az EU-ba irányuló illegális kereskedelem elleni küzdelemben. Például a határokon átnyúló tranzitországoknak és a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből importált ásványok és fémek egyéb csomópontjainak a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jegyzékébe való felvétele hozzájárulhat ahhoz, hogy a vevők alaposabban értékeljék a fémek/ásványok eredetét.

Tárgyi hatály

A rendelet négy ásványra/fémre, nevezetesen az ónra, a tantálra, a volfrámra és az aranyra vonatkozóan állapít meg kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségeket. A rendelet elfogadásának időpontjában e döntés mögött három ok húzódott meg. Először is, a 3TG azt a négy ásványt jelenti, amelyek leggyakrabban fegyveres konfliktusokhoz és a kapcsolódó emberi jogi visszaélésekhez köthetők. Másodszor, a rendelet a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás jól megalapozott elveire támaszkodik. Noha az útmutatás elvben minden ásványra vonatkozik, két, kifejezetten a 3TG-re vonatkozó kiegészítést tartalmaz, amelyek az említett négy ásvány ellátási láncának szerkezetével kapcsolatos kihívásokhoz igazodnak. Harmadszor, a rendelet hatálya összhangban van más partnerek erőfeszítéseivel – például az USA-ban a konfliktusövezetből származó ásványokra vonatkozó jogszabályok is léteznek: a 2010. évi, a tőzsdei reformról és fogyasztóvédelemről szóló Dodd–Frank-törvény 1502. szakasza ugyanerre

a négy termékre vonatkozik, bár szűkebb földrajzi hatállyal (mivel a KDK-ra és a szomszédos országokra összpontosít).

A 3TG-n kívül a zöld és digitális átállás szempontjából kritikus fontosságú egyéb ásványok és fémek konfliktusokkal kapcsolatos kockázatokkal hozhatók összefüggésbe az aktuális és előre jelzett nagy keresletük, valamint a társadalmi és/vagy környezeti szempontból sérülékeny régiókban található jelentős lelőhelyek miatt. Ennélfogva a felülvizsgálat célja annak elemzése volt, hogy szükséges lenne-e más ásványokat/fémeket bevonni a rendelet hatálya alá az erőforrásokban gazdag, a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben fegyveres csoportok és biztonsági erők finanszírozásának megakadályozására irányuló célkitűzés teljesítéséhez. A külső tanulmány konkrétan a kobaltot, a rezet, a lítiumot és a nikkelt vizsgálta termelési struktúrájuk és a 3TG-hez hasonló kockázatoknak való kitettségük szempontjából. Ez a négy ásvány szerepel a kritikus fontosságú nyersanyagok uniós jegyzékében, míg a réz, a lítium és a nikkel ugyancsak stratégiai fontosságú nyersanyagnak minősül[36]. Ezért a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabály hatálya alá tartoznak. Továbbá a kobalt, a lítium és a nikkel az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet hatálya alá tartozik, és ezért az abban foglalt kellő gondosságra vonatkozó követelmények alkalmazandók rájuk.

A **kobalt** sokoldalú fém, amelyet különféle alkalmazásokban használnak, beleértve az akkumulátorokat, valamint az űrtechnikai, a védelmi és az egészségügyi ágazatot. A KDK szolgáltatja a világpiac több mint 70 %-át. Az ásványt elsősorban Haut-Katanga és Lualaba déli tartományokban, a nem állami fegyveres csoportok számottevő jelenlétével nem szembesülő rézbányászat melléktermékeként termelik ki. Kína tartja ellenőrzése alatt a kobaltintermedierek[37] globális feldolgozásának 70 %-át, és jól képviselteti magát a kobaltbányászatban (a 19 ipari műveletből 15-öt kínai érdekeltségek irányítanak), míg a kézműves bányászat termékeit nagyrészt kínai finomítók, köztük a Huayou Cobalt vásárolják meg[38]. A kobaltkészlet nagy részét akkumulátorok gyártásához használják fel, különösen a fogyasztói elektronikában, az elektromos járművekben és az energiatároló rendszerekben használt lítiumion-akkumulátorok esetében.

A **réz** olyan fém, amelyet széles körben használnak elektromos berendezésekben, az építőiparban, ipari gépekben és ötvözetekben. A réztermelést Chile uralja, olyan hatalmas ipari műveletekkel, mint az Escondida vagy az Andina bányák. Peru, Indonézia és Mongólia éppen új bányák megnyitására készül[39], míg a KDK 2026-ra a becslések szerint a világ második legnagyobb réztermelőjévé válik[40]. Mivel a réz elsődleges fém, kitermelése gyakran a kobalt kitermeléséhez kapcsolódik, ahogy az a KDK-beli Copperbelt esetében is történt. Míg a rézérc kitermelésének nagy része nagyüzemi bányászat keretében történik, a réz kézműves előállítása

[36] Kritikus fontosságú nyersanyagok – Európai Bizottság (europa.eu).

[37] Andrew Gulley, (2022) „One hundred years of cobalt production in the Democratic Republic of the Congo" (Száz év kobalttermelése a Kongói Demokratikus Köztársaságban). *Resources Policy* 79: 103007; IEA (2021) „The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions (A kritikus ásványok szerepe a tiszta energiára való átállásban)."

[38] Dionne Searcey, Michael Forsythe, and Eric Lipton, „A Power Struggle Over Cobalt Rattles the Clean Energy Revolution" (A kobaltért folytatott hatalmi harc megdönti a tiszta energiák forradalmát), *New York Times*, 2021. november 20.

[39] Világgazdasági Fórum (2022), „Which countries produce the most copper" (Mely országok termelik a legtöbb rezet?).

[40] *Reuters* (2023) „Congo could seize Peru's No. 2 copper spot as Andean output slows" (Kongó megkaparinthatja Peru második számú rézlelőhelyét, mivel az Andokban való termelés lassul).

is ismert, mivel a bányászok – a globális áraktól függően – gyakran váltanak a rézről kobaltra és fordítva.

A **lítium** könnyűfém, amelyet lítiumion-akkumulátorokban, különösen elektromos járművekben használnak[41]. A lítiumot ötvözetekben, üvegben, kerámiában, kenőanyagokban és gyógyszerekben is használják. Elsősorban magmás kőzetekben (spodumen) és ásványvízforrásokban (sósvíz) található, és termelésének nagy része Ausztráliából és Chiléből származik. A globális lítiumtartalékokat csupán néhány ország, köztük Chile, Argentína és Bolívia uralja[42]. A lítium bányászata nagy volumenű, gépesített kitermelést igényel a gyenge minőségű lelőhelyek miatt, így a fém kevésbé alkalmas kézműves és kisüzemi bányászatra. A KDK-ban[43] és Zimbabwében[44] a jelentős közelmúltbeli felfedezéseknek köszönhetően azonban ezekben az országokban a kézműves bányászati ágazat fejlődést mutat.

A **nikkel** széles körben használt fém, amely kulcsfontosságú a növények növekedése szempontjából, és gyakran megtalálható a rozsdamentes acél és elektromosjármű-hajtóakkumulátorokban. Jelenleg a nikkelt túlnyomórészt Indonéziában, a Fülöp-szigeteken, Oroszországban és Franciaország tengerentúli területén, Új-Kaledóniában, ipari környezetben bányásszák[45]. A Fülöp-szigeteken és Indonéziában a nikkel kézműves bányászata említhető meg. Egyetlen tanulmány sem utal arra, hogy a nikkelből származó bevételeket rendszeresen felhasználnák fegyveres csoportok finanszírozására. A nikkelbányászat jelentős beruházásokat és gépesített folyamatokat igényel, ami korlátozza a kézműves bányászatot.

Bár az ellátási és értékláncokkal kapcsolatos kellő gondosság más fémek és ásványok esetében is rendkívül fontos, két fő okból nem tanácsos kiterjeszteni a rendelet hatályát ebben a szakaszban. Először is, a többi ásvány/fém esetében különböző kihívásokkal kell szembenézni a termelési struktúra (elsősorban a nagyüzemi bányászat), az értéklánc-összefonódások és az esetleges kapcsolódó kockázatok tekintetében. Másodszor, ezekre az egyéb ásványokra/fémekre más jogszabályok – nevezetesen az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet és a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv – vonatkoznak (vagy fognak vonatkozni) (vö. az alábbi szakasszal). Az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet X. melléklete felsorolja az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendeletben meghatározott, kellő gondosságra vonatkozó követelményekre alkalmazandó kockázati kategóriákat és nemzetközileg elismert átvilágítási eszközöket, amelyek kifejezetten a kobaltra, a nikkelre, a természetes grafitra és a lítiumra vonatkoznak. E kategóriákba tartoznak az emberi jogok, például a gyermek- és a kényszermunka (X. melléklet, 2. pont, b) alpont). A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelősségteljes ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás is szerepel a 4. pont f) alpontjában a vonatkozó nemzetközileg elismert eszközök egyikeként. Ennélfogva, bár a két rendelet tárgyi hatálya nem fedi egymást, a két eszközben foglalt kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségek a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás II. melléklete szerinti kockázatokat kezelik.

[41] Világgazdasági Fórum. 2023.Ez az ábra azt szemlélteti, hogy mely országok termelik a legtöbb lítiumot.
[42] Natural Resources Canada. n.d., „Lithium Facts” (Tények a lítiumról).
[43] *Resource World Magazine*, „Tantalex Lithium’s Titan plant construction 80 % complete, DRC” (A Tantalex Lithium titánüzemének építése 80 %-ban befejeződött, Kongói Demokratikus Köztársaság), 2023.
[44] *Reuters*, „Premier African Minerals completes Zimbabwe lithium plant, production imminent” (A Premier African Minerals befejezi a zimbabwei lítiumüzemet, a gyártás küszöbön áll), 2023.
[45] Natural Resources Canada. n.d. „Nickel facts” (Tények a nikkelről).

A rendelet hatályának további fémekkel való kiegészítése ezért megkettőzheti az egyéb uniós jogszabályokban foglalt követelményeket, és azzal a kockázattal járhat, hogy a gazdasági szereplők szabályozási környezete bonyolulttá válik, és zavart okozhat az ásványokkal kapcsolatos kellő gondosság alkalmazási módját illetően. Ennek eredményeként egyelőre továbbra is prioritásként kell kezelni a rendelet jelenlegi formájában történő végrehajtása felé tett folyamatos előrehaladást, különös figyelmet fordítva – e rendelet és a kellő gondosságra vonatkozó egyéb jogszabályok jövőbeli felülvizsgálatával összefüggésben is – arra, hogy miként biztosítható a kellő gondosságra vonatkozó különböző uniós jogszabályok folyamatos komplementaritása és interoperabilitása ebben az összefüggésben.

Lefedett kockázatok

Ami a kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségek hatálya alá tartozó kockázatokat illeti, a rendelet a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatással és annak II. mellékletével összhangban kiterjed a fegyveres konfliktusokkal és a kapcsolódó emberi jogi visszaélésekkel kapcsolatos kockázatokra („az ásványok kitermelésével, szállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos súlyos visszaélések”). Sem a rendelet, sem a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás nem terjed ki a környezeti kockázatokra. Ugyanakkor azonosítható összefüggések állnak fenn a bányászat és a fegyveres konfliktusok környezeti hatása között. Egyrészt az állami és nem állami fegyveres csoportok bányászati tevékenységekbe való beavatkozása negatív környezeti hatásokkal járhat. Másrészt konfliktust okozhat a 3TG-hez kapcsolódó tevékenységek által okozott környezetkárosodás, beleértve az olyan kérdéseket, mint a lakosság elvándorlása, a talajromlás, az élelmiszerekhez való korlátozott hozzáférés és a víz elérhetőségének veszélyeztetése.

A környezet és a konfliktus közötti ilyen kapcsolatok szerepet játszhatnak a rendelet hatékonyságában, mivel a környezetvédelmi átvilágítás hozzájárulhat a rendelet egyik fő célkitűzéséhez, a 3TG-kereskedelem és a fegyveres konfliktusok szétválasztásához. Ugyanakkor a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv (amikor hatályba lép) a kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségeket már a környezeti szempontokra is kiterjeszti. Ezért az ásványok ellátási lánca mentén számos uniós gazdasági szereplőnek környezetvédelmi átvilágítást kell végeznie. Ezenkívül a rendelet jelenleg a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatáson alapul. Ennélfogva a környezetvédelmi átvilágításnak a rendelet hatálya alá vonása (amelyre jelenleg nem terjed ki a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás) azzal a kockázattal járhat, hogy a gazdasági szereplők szabályozási környezete bonyolultabbá válik, és – tekintettel más uniós jogszabályokra – zavart okozhat az ásványokkal kapcsolatos kellő gondosság alkalmazási módját illetően. Ennek eredményeként egyelőre továbbra is prioritásként kell kezelni a rendelet jelenlegi formájában történő végrehajtása felé tett folyamatos előrehaladást.

A rendelet és más uniós jogszabályok közötti koherencia

A rendelet az első olyan uniós jogszabály, amely a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra összpontosít. A rendelet hatálybalépése óta számos olyan jogalkotási kezdeményezés kidolgozására került sor, amelyek különböző mértékben kölcsönhatásba léphetnek a rendelet céljával, hatályával és fókuszával. Az alábbi táblázat összehasonlítja a rendelet földrajzi, anyagi és vállalati lefedettségét, a kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségeket, a rendszerek

elismerésének szerepét és a rendelet szerinti kötelezettségeket a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelvvel, az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelettel, a fenntartható termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapításának keretét létrehozó rendelettel, a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelettel és a kényszermunkával előállított termékek uniós piacon való betiltásáról szóló rendelettel (a továbbiakban: a kényszermunka tilalmáról szóló rendelet).

Fontos közös elem a földrajzi lefedettség, mivel e jogalkotási eszközök mindegyike potenciálisan globális hatókörrel bír (annak ellenére, hogy a rendelet kifejezetten a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekre összpontosít). Ami az anyagi lefedettséget illeti, az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet – e rendelethez hasonlóan – a termékek/ásványok szűk körére vonatkozik, de a kettő között nincs átfedés. A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet II. melléklete a tantált és a volfrámot kritikus fontosságú nyersanyagként határozza meg. A többi eszköz, nevezetesen a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv nem határoz meg korlátozott anyagi lefedettséget, hanem horizontálisan alkalmazandó. Ami a vállalati lefedettséget, azaz a követelmények hatálya alá tartozó gazdasági szereplőket illeti, az olyan horizontális eszközök, mint a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv a nagy gazdasági szereplőkre fognak vonatkozni, míg a rendeletben foglalt követelmények hatálya alá tartozó szervezeteket a rendelet konkrét tárgyi fókusza és a behozatali mennyiségi küszöbértékek határozzák meg (amelyek a kkv-kat célzó egyedi rugalmassági mechanizmusokat is magukban foglalják, ugyanakkor nem zárják ki őket kifejezetten az alkalmazási körből).

A kellő gondosságra vonatkozó követelmények tekintetében a rendelet célzott megközelítést alkalmaz (azaz kellő gondosságra van szükség annak biztosítására, hogy az ellátási láncok ne finanszírozzák a fegyveres konfliktusokat és a kapcsolódó emberi jogi visszaéléseket), összhangban a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatással. A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv és az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet kellő gondosságra vonatkozó követelményei szélesebb körűek, mivel környezetvédelmi kérdésekre, valamint tágabb értelemben a szociális és emberi jogi kockázatokra is kiterjednek. Sem a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet, sem a fenntartható termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapításának keretét létrehozó rendelet, sem a kényszermunka tilalmáról szóló rendelet nem ír elő a kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségeket.

Ami a rendszerek elismerését illeti, a rendelet, a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet és az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet rendelkezik erről a lehetőségről. A rendelettel összefüggésben jelenleg értékelés alatt álló rendszerek (vö. a III. szakasz 3a. pontjával) kifejezetten a 3TG-re terjednek ki.

5. táblázat – A rendelet és más vonatkozó jogalkotási kezdeményezések összehasonlítása

	Rendelet	**A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv**	**Az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet**	**A fenntartható termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapításának keretét létrehozó rendelet**	**A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet**	**A kényszermunka tilalmáról szóló rendelet**
Földrajzi lefedettség	Globális, különös tekintettel a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekre	Globális	Globális, némi hangsúlyt fektetve a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekre	Globális	Globális	Globális
Anyagi lefedettség	3TG	Horizontális	Kobalt, lítium, nikkel, természetes grafit	Több területet érintő, bizonyos termékkorlátozásokkal	34 kritikus fontosságú nyersanyag a II. melléklet ben, beleértve a tantált és a volfrámot	Horizontális
Vállalati lefedettség	A 3TG importőrei a megállapított küszöbértékek szerint	Gazdasági szereplők több mint 1 000 alkalmazottal és több mint 450 millió EUR éves árbevétellel	A kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségek esetében: Az uniós piacon elemeket, illetve akkumulátorokat forgalomba hozó vagy üzembe helyező gazdasági szereplők, amelyek éves árbevétele legalább 40 millió EUR	Minden vállalat, a kis- és mikrovállalkozások esetében az eladatlan fogyasztói termékek megsemmisítésével kapcsolatos kötelezettség alóli mentességgel	Nem alkalmazandó	Horizontális
A kellő gondosságra vonatkozó kötelezettségek	A konfliktusokkal és a kapcsolódó emberi jogi	Emberi jogok és környezetvédelem	Szociális, emberi jogok és környezetvédelem	Nem alkalmazandó	Nem alkalmazandó	Nem alkalmazandó

	visszaélésekkel kapcsolatos kockázatok és káros hatások					
A rendszerek elismerése	Igen	Nem	Igen (a módszertan még nincs meghatározva)	Nem alkalmazandó	Igen	Nem alkalmazandó
Kötelezettségek	A tagállamok meghatározzák a jogsértésekre alkalmazandó szabályokat	A tagállamok közigazgatási szankciókat állapítanak meg a jogtulajdonosokat ért kár esetén a meg nem felelés és a polgári jogi felelősség esetére	A tagállamok meghatározzák a meg nem felelés esetén alkalmazandó szankciókat; az elemek, illetve akkumulátorok értékesítésének végső eszközként való korlátozása	A tagállamok szankciókat határoznak meg	Nem alkalmazandó	A termékekre vonatkozó piaci tilalmak; a tagállamok szankciókat határoznak meg a tilalmak be nem tartása esetén

Összefoglalva, egyrészt a rendelet előírja a kellő gondosság alkalmazását az ásványok és fémek meglehetősen szűk köre, valamint konkrét kockázatok tekintetében. Másrészt az EU által nemrégiben elfogadott szabályozási keretek némelyike már (vagy hamarosan) kiterjeszti a kellő gondosságot az értéklánc egészére, hogy kezelje a termékek széles körét, valamint a társadalmi-gazdasági, munkavállalói biztonsági és környezetvédelmi kérdéseket, többek között hozzájárulva a kritikus fontosságú ásványok biztonságos és fenntartható uniós ellátási és értékláncainak biztosításához. E rendeletek némelyike részben kölcsönhatásban van a rendelettel a tárgyi hatály, a vállalati lefedettség és a követelmények tekintetében. Jelenlegi alkalmazási körében azonban az interakció korlátozott, gyakran kiegészítő jellegű, és úgy tűnik, hogy az uniós szabályozási kereten belül nem jelent jelentős további szabályozási terhet az ásványokkal kapcsolatos kellő gondosságra irányuló erőfeszítések számára.

IV. KÖVETKEZTETÉS

A rendelet kellő gondosságra vonatkozó operatív követelményeinek alkalmazása óta mindössze két év telt el, és ez az első kötelező felülvizsgálat a rendelet végrehajtásának nagyon korai szakaszában megy végbe. A rendelet és a kísérő intézkedések különböző vonatkozásainak teljes körű bevezetése, végrehajtása és érvényesítése további késedelmet szenvedett például a Covid19-világjárvány és más végrehajtási kihívások miatt, amelyeket az összes érdekelt féllel konzultálva folyamatosan kezelni kell majd. Ezért ez az első felülvizsgálati jelentés számos

vizsgált szempontra vonatkozóan nem von le végleges következtetéseket. Mindazonáltal hasznos információkkal szolgál a rendelet működéséről és hatékonyságáról, és meghatározza azokat a területeket, amelyeket a következő felülvizsgálatok keretében tovább kell értékelni.

Főbb megállapítások

A rendeletnek a 3TG-t előállító harmadik országokban és különösen a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekre gyakorolt helyszíni hatásait illetően a külső tanulmány megállapította, hogy a helyi érdekelt felek körében korlátozott hatások következtek be, amelyek közvetlenül a rendeletnek tulajdoníthatók. Az uniós behozatalt érintő, a kellő gondosságra vonatkozó kötelező követelményeket megállapító rendelet kialakítása miatt az ellátási lánc upstream szakaszában több időre és adatra van szükség ahhoz, hogy meg lehessen különböztetni a rendelet harmadik országokra gyakorolt hatását az ásványok ellátási láncaiban a kellő gondosság előmozdítására irányuló szélesebb körű globális erőfeszítésektől. Tekintettel a 3TG-vel kapcsolatos kellő gondosságra irányuló fokozott nemzetközi erőfeszítésekre, továbbra is kihívást jelent majd, hogy a termelő országokban jelentkező hatásokat kifejezetten a rendeletnek tulajdonítani. Mindazonáltal biztató, hogy sok vizsgált harmadik országban a 3TG-ágazat számos szereplője szélesebb körű nemzetközi erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a rendelet célkitűzéseivel összhangban előmozdítsa az OECD-hez igazodó átvilágítást.

Az EU-n belül a tagállamok előrehaladást értek el a rendelet végrehajtására irányuló erőfeszítéseik terén. Létrehozták a tagállamok illetékes hatóságait, és a legtöbb tagállamban sor került az utólagos megfelelőség-ellenőrzések első fordulóira a rendelet hatálya alá tartozó uniós importőrök esetében. Mindazonáltal a tagállamok illetékes hatóságai továbbra is kihívásokkal szembesülnek, különösen az átláthatóság és a kellő gondosságra vonatkozó megfelelő információkhoz való hozzáférés tekintetében. Miközben a független harmadik fél által végzett ellenőrzések a kellő gondosságra vonatkozó követelmények kulcsfontosságú részét képezik, mind a gazdasági szereplők, mind a tagállamok illetékes hatóságai arról számoltak be, hogy a rendelet végrehajtása jelentős kihívást jelent. Emellett a felülvizsgálat megállapította, hogy a tagállamok illetékes hatóságainak kapacitásai és erőforrásai eltérőek, rámutatva arra, hogy tovább kell javítani az egymás közötti együttműködést és információcserét, különösen a rendelet egységes végrehajtásának biztosítása és a követelmények kijátszására irányuló kísérletek elkerülése érdekében.

Ami a megfelelés költségeit, valamint a rendelet kísérő eszközeit illeti, a felülvizsgálat megerősíti, hogy a kellő gondosság elvén alapuló rendszerek támogathatják a megfelelést, és általában megfizethető eszköznek tekinthetők. A rendszerek szerepét azonban folyamatosan tisztázni kell a rendszerektől való túlzott függés elkerülése érdekében, mivel a gazdasági szereplők továbbra is egyéni felelősséget vállalnak a rendeletnek való megfelelésért, függetlenül attól, hogy részt vesznek-e ilyen rendszerekben (beleértve azt az esetet is, amikor a rendszert a Bizottság elismerte). A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek külső szakértők véleménye alapján összeállított és frissített jegyzéke hasznos eszköz, amelyet a gazdasági szereplők és a tagállamok illetékes hatóságai rendszeresen használnak. A Bizottságnak folyamatosan mérlegelnie kell az e jegyzék alapjául szolgáló módszertan konkrét javítását. A felülvizsgálat megerősítette az egyéb eszközök – például az EPRM vagy a nyersanyagokkal kapcsolatos stratégiai partnerségek – hozzáadott értékét, amelyek kiegészítik

a rendelet erőfeszítéseit azáltal, hogy figyelembe veszik a nemzetközi együttműködés perspektíváját, és folytatják a harmadik partnerországokkal való együttműködést.

Végül a felülvizsgálat megvizsgálta a rendelet hatályával kapcsolatos kérdéseket és a kapcsolódó problémákat, amelyek a rendeletben előírtakon túlmenően befolyásolhatják a rendelet működését és hatékonyságát. Az értékelés arra enged következtetni, hogy a tárgyi hatály (további ásványok vagy fémek, különösen a kobalt lehetséges feltüntetése) vagy a kockázati kör kiterjesztése (további kockázatok, például a környezetvédelmi kockázatok lehetséges feltüntetése) nagyrészt már egyéb későbbi uniós jogszabályokból, különösen a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelvből és az elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendeletből ered. Mivel e közelmúltbeli jogszabályok számos követelménye még nem lépett hatályba, korai lenne határozott következtetéseket levonni arra vonatkozóan, hogy ezek hogyan lépnek majd kölcsönhatásba a rendelettel, ami végső soron attól függ, hogy ezeket az egyéb kezdeményezéseket hogyan hajtják végre. Ezért jelenleg nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a rendelet módosítására lenne szükség a rendelet működésének javítása érdekében, vagy annak teljes körű értékelésére, hogy más jogszabályok megfelelően kiegészítik-e a rendelet hatékonyságát.

Jövőbeli kilátások

A fentiek fényében ez az első felülvizsgálat rávilágít arra, hogy az EU-nak fokoznia kell a rendelettel és annak célkitűzéseivel kapcsolatos szerepvállalását és tudatosságnövelő erőfeszítéseit. Ez magában foglalhatja a rendelettel kapcsolatos helyszíni és az érintett kulcsfontosságú érdekelt felekkel való kommunikációra irányuló erőfeszítések fokozását, valamint a releváns fejlesztési projektek támogatását. Az uniós küldöttségek elsődleges tárgyalópartnerek és segítők lehetnek a helyi szereplőkkel való együttműködés során.

Ezen túlmenően a Bizottság tovább vizsgálhatja, hogyan lehetne javítani a rendeletnek a tagállamok illetékes hatóságai általi végrehajtásának konvergenciáját. Bár a Bizottság már jelenleg is dolgozik számos eszközön, például a vámadatok cseréjére szolgáló platformon vagy a 3TG szakértői csoport ülésein keresztül történő rendszeres információcserén, továbbra is törekedni kell a felvilágosítások vagy útmutatások folyamatos biztosítására, valamint a tagállamok illetékes hatóságai közötti határokon átnyúló együttműködés elősegítésére a felelősségteljes ásványbeszerzéssel és a rendeletnek való megfeleléssel kapcsolatos kihívások kezelése terén.

Fontos megjegyezni, hogy az első felülvizsgálat legfontosabb eredménye az, hogy a rendelet hatásait nem szabad elszigetelten értékelni. Ez a rendelet azon intézkedések szélesebb ökoszisztémájának részét képezi, amelyek célja a 3TG felelősségteljes beszerzésének előmozdítása, megakadályozva a konfliktusokhoz és a súlyos emberi jogi visszaélésekhez való hozzájárulását. E tekintetben ez a felülvizsgálat a harmadik országokban és az EU-ban bekövetkezett kezdeti pozitív fejleményeket tükrözte, nevezetesen a kellő gondosság fokozott alkalmazására utaló jeleket, valamint a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás jobb megértését, végrehajtását és szélesebb körű terjesztését. Támogatni kell és tovább kell erősíteni a kellő gondosság ilyen szélesebb körű nemzetközi alkalmazását a 3TG-ágazatban és azon túl. Az uniós szakpolitikák hatékony végrehajtásának biztosításával párhuzamosan az EU-nak fontos szerepet kell játszania a további nemzetközi erőfeszítések támogatásában, példát kell

mutatnia, és valamennyi érdekelt féllel és harmadik országgal együtt kell működnie, és nemzetközi fórumokon kell képviseltetnie magát.